

Kazachstan – monitor ekonomického vývoja **August 2017**

1. Aktuálny makroekonomický vývoj / očakávané trendy:

Tempo rastu ekonomiky Kazachstanu za prvých 7 mesiacov r. 2017 dosiahlo 4 %, pričom prognóza vývoja HDP do konca tohto roka podľa údajov rezortu hospodárstva z 29.08. uvažuje s jeho rastom na úrovni 3,4 %. V r. 2018 by rast HDP mal dosiahnuť 3,1 %. Podľa slov ministra národného hospodárstva T. Sulejmenova súčasný stav ekonomiky Kazachstanu charakterizuje celková makroekonomická stabilita s pozitívnym strednodobým výhľadom na roky 2018-22. V oblasti zahraničného obchodu je najnovšia prognóza rezortu hospodárstva síce pomerne optimistická, keď uvažuje s rastom vývozu z 47,5 mld.\$ v r. 2018 na 60,6 mld. \$ v r. 2020, čo je viac ako 27 %. Zároveň však očakáva vyššiu dynamiku rastu v prípade dovozu, ktorý by sa mal zvýšiť z 34 mld. \$ v r. 2018 na 45,5 mld. \$ v r. 2020, čo predstavuje 34 %.

V prognóze Národnej banky Kazachstanu z 22.08., ktorej základom bol odhad vývoja cien ropy na úrovni 50 \$ za barel, sa uvádza, že tempo hospodárskeho rastu v tomto roku dosiahne 3,1 % (predchádzajúci odhad uvažoval s rastom HDP o 2,8 %) a 3,0 % (predtým 3,6 %) v r. 2018. Základná úroková sadzba bola nastavená na 10,25 % p.a.

Vláda na svojom zasadnutí 29.08. schválila návrh republikového rozpočtu na nasledujúce tri roky 2018-20. Deficit verejných financií, ktorý je kľúčovým indikátorom nového rozpočtu, by po hodnote 3,1 % HDP v tomto roku mal poklesnúť na 1,1 % v r. 2018 a 1,0 % HDP v r. 2019-20. Inflácia by sa v r. 2018 mala pohybovať v rozmedzí 5-7 % a ďalej poklesnúť na 4,0-6,0 % v r. 2019. Reálny rast rozpočtových príjmov v nasledujúcich troch rokoch bude iba minimálny, ak vezmeme do úvahy inflačný faktor a možný pokles výmenného kurzu národnej meny: príjmy republikového rozpočtu v r. 2018 by mali dosiahnuť 9 217,9 mld. ₸ v r. 2018 s mierny rastom na 9 798,2 mld. ₸ v r. 2019 a 10 219,7 mld. ₸ v r. 2020. Vo výdavkovej oblasti bude 512,6 mld. ₸ určených na pokračovanie vládneho programu rozvoja „Nurly Žol“, z čoho takmer polovica (243,3 mld. ₸) je naplánovaná už na budúci rok. Na realizáciu druhej etapy vládneho programu priemyselno-inovačného rozvoja bude na r. 2018-20 vydelenených 232,9 mld. ₸ (76,1 mld. ₸ v r. 2018). Verejný dlh koncom r. 2020 by nemal prekročiť 25 % HDP. Miera nezamestnanosti by mala ostať stabilná na úrovni 4,9 % v r. 2018 a 4,7 % v r. 2020.

2. Podnikateľské prostredie / podpora podnikania/ aktivity firiem:

Pilotný projekt v železničnej doprave

Na stretnutí zástupcov národných železničných spoločností Kazachstanu a Číny v Dostyku a Altynkoli (hraničný prechod s Čínou s prekladiskom tovarov) 10.08. bola dohodnutá realizácia nového pilotného projektu v kontajnerovej doprave z čínskeho mesta Chengdu do Európy podľa princípu „3-2“. Podstatou projektu je prekládka troch po sebe idúcich „úzkokoľajných“ vlakov so 41 kontajnermi na hraničných prechodoch Dostyk a Altynkol do dvoch širokorozchodných vlakových súprav po 61 a 62 kontajnerov. Názov cieľovej stanice v „Európe“ nebol pritom zverejnený.

Exportná stratégia zameraná na sektor služieb

Minister národnej ekonómie Kazachstanu T. Sulejmenov na zasadnutí vlády 15.08. predstavil novú národnú stratégiu podpory exportu služieb. Definovaných bolo 6 sektorov, v ktorých KZ plánuje podstatnou mierou zvýšiť svoj exportný trhový podiel. Ide o dopravné služby, cestovný ruch, finančné služby, vzdelávanie, medicínu, kozmické služby a využitie zariadení kozmického priemyslu. Uvedený dokument bol pripravený na základe nariadenia prezidenta N. Nazarbajeva „Tretia modernizácia Kazachstanu: globálna konkurencieschopnosť“. Predovšetkým v oblasti poskytovania dopravných služieb má Kazachstan veľké ambície stať sa významným spojovacím uzlom medzi Áziou a Európou, a to nielen prostredníctvom obnoveného projektu Hodvábnej cesty.

Stratégia podpory investícií

Vládny kabinet na svojom zasadnutí 15.08. schválil novú stratégiu podpory prílevu priamych zahraničných investícií, ktorej realizácia by podľa slov ministra pre investície a rozvoj Ž. Kasymbeka mala zabezpečiť efektívnu reformu podpory investorov, okrem iného aj vďaka spusteniu nového nástroja, ktorým je sledovanie a systematická identifikácia žalôb investorov. Nová stratégia o.i. zavádza kritérium „úrovne práce s investormi“ ako jeden z kľúčových momentov hodnotenia práce štátnych inštitúcií a národných spoločností. Od r. 2018 bude úroveň investičného prostredia v Kazachstane a jeho podpora v jednotlivých regiónoch (oblastiach) podrobne analyzovaná každý rok na úrovni vlády.

Reforma noriem v stavebníctve

Kazachstan plánuje zaviesť od roku 2020 nové normy v stavebníctve, ktoré budú založené na európskych stavebných štandardoch. Podľa informácie Ministerstva pre investície a rozvoj Kazachstanu zo 17.08. plánuje previesť odborné posudzovanie projektov v stavebníctve v plnej miere na súkromné spoločnosti (v súčasnosti 60 % projektov posudzuje štát). Reforma stavebníctva je súčasťou národného plánu „100 konkrétnych krokov“ iniciovaného prezidentom N. Nazarbajevom a mala by umožniť skrátenie celého procesu posudzovania stavebných projektov zo súčasných 285 dní na 20.

Vláda a regióny robia málo pre získanie investorov – prezident Nazarbajev

Zasadnutie Národnej komisie pre modernizáciu 25.08. sa nieslo v duchu silnej kritiky zo strany prezidenta N. Nazarbajeva, podľa ktorého sa za ostatné 2 roky urobilo veľmi málo pre získanie strategických zahraničných investorov do oblasti priemyselnej výroby. Ako uviedol, po 6 mesiacoch od vytvorenia novej agentúry na podporu prílevu PZI „Kazakh Invest“ nevidno žiadne konkrétne výsledky. Pôvodný záväzok programu modernizácie získať 10 veľkých investorov sa nedarí veľmi naplniť. Za ostatný rok prišli do Kazachstanu iba traja veľkí investori (Tenaris Aktobe – investícia 40 mil. \$, úprava oceľových rúr, služby v oblasti ťažobného priemyslu; EFKO Almaty – agropotravinárske výrobky, jedlé oleje; Coca-Cola Almaty – nealkoholické nápoje).

Podpora nákupu domácej poľnohospodárskej techniky

Podľa informácie rezortu poľnohospodárstva z 24.08. vláda v snahe podporiť odbyt domácej poľnohospodárskej techniky poskytne farmárom subvencie vo výške 25 % obstarávacej ceny. V prípade strojov dovážaných zo zahraničia bude štátna podpora na úrovni podstatne nižšej (5-7 %). Spustený bol tiež program poskytovania úverov pre domácich výrobcov poľnohospodárskej techniky za účelom modernizácie výrobných liniek a nákupu nových zariadení. Uvedené opatrenie bude mať priamy dopad na dovozy poľnohospodárskej techniky zo zahraničia (potenciálne aj zo SR), nakoľko napr. subvencie, ktoré domáci podnikateľ doposiaľ získal na nákup jedného kombajnu zo zahraničia (30 mil. ₸), bude môcť teraz použiť

na zaobstaranie troch strojov domácej výroby. Nákupná cena je pritom rozhodujúcim faktorom pre nákup poľnohospodárskej techniky. Pre spoločnosť AO KazAgro, ktorá je výrobcom privesnej poľnohospodárskej techniky, boli vydelené finančné prostriedky v sume 5 mld. ₸, ktoré jej umožnia podporiť predaj formou poskytnutia úverov klientom s úrokovou sadzbou 5,5 % p.a. po dobu 7-10 rokov.

Privatizačný proces

Predseda fondu národného majetku „Samruk Kazyna“ U. Šukejev informoval 23.08. o postupe privatizácie národných spoločností v správe uvedeného fondu, ktorá bola spustená v r. 2014. Ako uviedol, do súčasnosti bolo privatizovaných 60 % z 215 subjektov, ktoré fond začal spravovať v roku 2008. Do portfólia fondu „Samruk Kazyna“, ktorého hodnota dosahuje 66,7 mld.\$, patria aj strategické národné spoločnosti ako KazAtomProm, Air Astana, Kazakhstan Temir Zholy alebo KazPost.

Potvrdenie ratingu S&P s lepším výhľadom

Agentúra S&P potvrdila 09.09. úverový rating KZ na úrovni BBB-/A-3 a zlepšila výhľad z negatívneho na stabilný. Dôležitým faktorom, ktorý ovplyvnil zmenu výhľadu, bolo zlepšenie stavu peňažno-úverovej politiky vďaka podstatnému zníženiu dolarizácie vkladov rezidentov na 48 % v júli 2017 oproti 70 % koncom r. 2015. S&P rovnako pozitívne hodnotí celkový makroekonomický vývoj Kazachstanu v priebehu r. 2017 a očakáva rast reálneho HDP na úrovni 3 % v priebehu nasledujúcich 3 rokov. Podporovať by ho mal vládny program rozvoja infraštruktúry, rast ťažby a exportu ropy, hlavne na nálezisku v Kašagane. Zmenu výhľadu úverového ratingu z negatívneho na stabilný nedávno rovnako urobila agentúra Moody's, keď potvrdila suverénny rating Kazachstanu na úrovni Baa3. Moody's takisto zmenila 05.09. výhľad úverového ratingu Baa3 kazašskej eximbanky KazakhExport z negatívneho na stabilný.

Rast objemu bezhotovostných platieb

Objem bezhotovostných úhrad platobnými kartami za obdobie január-júl 2017 dosiahol 1,2 bil.₸ (95,9 mil. finančných transakcií) a medziročne sa zvýšil o výrazných 71 %. V maloobchode sa podiel úhrady platobnou kartou zvýšil na 26,2 % oproti 16,9 % v rovnakom období predchádzajúceho roka. Podiel platieb kartou cez internet predstavoval 35 % celkového objemu bezhotovostných platieb. Silnú pozíciu si však naďalej udržiavajú platobné POS terminály, cez ktoré bolo v januári-júli 2017 zrealizovaných 54,3 % všetkých bezhotovostných platieb. Zaujímavý je pohľad na geografické rozloženie bezhotovostných platieb, kde takmer 70 % všetkých úhrad pokrývajú 3 lokality – mesto Almaty (51,3 % všetkých platieb), mesto Astana (13,5 %) a Juhokazašská oblasť (4,5 %).

3. Energetika / prírodné zdroje / obnoviteľné zdroje energie:

Rast investícií do spracovania surovín

Celkové investície do základného kapitálu spoločností z oblasti priemyselnej výroby dosiahli v 1. polroku 2017 sumu 411,1 mld.₸, z čoho až polovica (208,2 mld. ₸) smerovala do výroby koksu a produktov spracovania ropy, čo v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka predstavuje nárast až o 78,9 %.

Vzťahy s OPEC / ťažba ropy

Podľa informácie Ministerstva energetiky Kazachstanu z 11.08. na technickom stretnutí OPEC+ (Abu Dhabi, 07.08.-08.08.) potvrdil Kazachstan svoj predchádzajúci záväzok znížiť ťažbu ropy o 20 tis. barelov denne oproti úrovni z októbra 2016. Minister energetiky K. Bozumbajev informoval 07.09., že Kazachstan naďalej plní, spoločne s Ruskou federáciou

a Mexikom, svoje záväzky, ktoré dal OPEC v súvislosti s obmedzením ťažby ropy. Ako uviedol, plán ťažby ropy na august 2017 vo výške 1,7 mil. barelov bol v súlade so záväzkom znížený o 20 tis. barelov na 1,68 tis. Skutočná ťažba pritom predstavovala 1,643 mil. barelov ropy.

Spolupráca s USA v oblasti energetiky

Minister energetiky Kazachstanu K. Bozumbajev a námestník ministra energetiky USA D. Brouillette podpísali 28.08. v Astane dohodu o spoločnom záujme spolupracovať v oblasti energetiky. Spolupráca sa zameria na mierové využívanie jadrovej energie, znižovanie emisií skleníkových plynov, využívanie a skladovanie produktov spaľovania fosílnych palív, stabilitu plynovodných sietí, otvorenie a rozširovanie trhu s energiou a nešírenie jadrových zbraní. Minister energetiky Kazachstanu bol súčasne pozvaný na návštevu USA za účelom spustenia procesu strategického dialógu medzi USA a Kazachstanom v oblasti energetiky, na ktorom sa očakáva rozpracovanie konkrétnych projektov spolupráce. Kazašská strana rovnako očakáva, že americkí experti sa zapoja do činnosti nového centra pre zelené energie, ktoré bude vytvorené v tomto roku v priestoroch výstaviska EXPO. Námestníka ministra energetiky USA počas návštevy Astany prijal aj prezident Kazachstanu N. Nazarbajev, podľa ktorého v súčasnosti pôsobí v Kazachstane viac ako 500 amerických firiem s investovaným kapitálom vo výške 40 mld. \$.

Očakávaný vývoj cien ropy

Minister národnej ekonómie T. Sulejmenov na zasadnutí vlády 29.08. informoval, že jeho rezort sa vo svojich prognózach vývoja ekonomiky a financií Kazachstanu na nasledujúce obdobie bude opierať o cenu ropy 45 \$ za barel aj napriek tomu, že väčšina medzinárodných finančných inštitúcií v súčasnosti skôr uvažuje s vyššou cenou 50-55 \$ za barel. Priemerná cena ropy za barel za obdobie január-júl 2017 pritom dosiahla 51,7 \$ za barel. Kazašská vláda súčasne očakáva, že nedôjde ani k výraznejším výkyvom ďalšieho dôležitého parametra ovplyvňujúceho rozpočtové hospodárenie štátu – výmenného kurzu národnej meny voči hlavnej referenčnej mene – \$, kde očakáva oscilovanie okolo strednej hodnoty 340₸/1\$. Udržanie uvedenej hladiny však určite nebude jednoduché, nakoľko centrálna banka nemení svoju politiku voľne plávajúceho výmenného kurzu vo vzťahu k \$, ktorý sa v týchto dňoch dostal na svoje 9-mesačné maximum voči ₸.

Kam smeruje export ropy

Vývoz ropy za prvých 7 mesiacov r. 2017 vo finančnom vyjadrení zaznamenal nárast o 45,6 %, pričom viac ako dve tretiny (68,7 %) exportovaných objemov smerovali do 4 hlavných dovozných európskych krajín – Talianska, Holandska, Francúzska a Švajčiarska. Ťažba ropy za 7 mesiacov r. 2017 dosiahla 42,1 mil. ton, pričom 57,8 % celkového objemu pripadlo na kľúčový región krajiny, Atyrauskú oblasť. V najväčšom nálezisku, ktorým je Tengis, sa vyťažilo 14,59 mil. ton ropy. Postupne rastie ťažba tiež v nálezisku Kašagan, kde sa vyťažilo 4,3 mil. ton ropy (nárast o 2,6 %). Kazachstanu nahrávajú vyššie svetové ceny ropy, ktoré za 7 mesiacov r. 2017 dosiahli v priemere 51,7 \$ za barel oproti 44 \$ v rovnakom období predchádzajúceho roka.

Otvorenie banky na nízko obohatený urán

Prezident Kazachstanu N. Nazarbajev 29.08. prostredníctvom telemostu medzi Astanou a Ust' Kamenogorskom oficiálne otvoril banku pre nízko obohatený urán. Banka sa bude nachádzať v Ust'-Kamenogorsku na Uřbinskom metalurgickom závode, ktorý je jedným z najstarších zariadení jadrovej energetiky, ktoré s podobnými materiálmi pracuje už niekoľko desaťročí. Banka bude predstavovať skladisko nízko obohateného uránu, ktorý predstavuje základný

materiál na výrobu paliva pre jadrové elektrárne. Podľa vyjadrenia ministra energetiky Kazachstanu K. Bozumbajeva banka nebude fungovať ako zdroj pravidelných dodávok alebo ako akýsi „obchod“ s nízko obohateným uránom. Rezervy uránu sa stanú nedotknuteľnou zásobou, ktorá bude využitá iba v prípade krízovej situácie na svetovom trhu s uránom. Za ideálnej situácie pri normálnom chode udalostí by sa preto uvedené zásoby nemali nikdy použiť. Náklady na prevádzku banky pre nízko obohatený urán budú rozdelené medzi IAEA a Kazachstanom. IAEA bude zodpovedať za náklady na obstaranie a dodávky uránu, ako aj niektoré ďalšie výdavky (napr. dane). Kazachstan bude pokrývať náklady spojené s bezprostrednou prevádzkou banky a ochranou jej obsahu, vrátane nákladov na personál a zásobovanie energiami

Pokles energetickej intenzity

Podľa informácie námestníka ministra pre investície a rozvoj Kazachstanu A. Aidarbajeva z 05.09. energetická intenzita kazašskej ekonomiky poklesla od r. 2008 do súčasnosti o 28 %. Ako uviedol, podarilo sa to vďaka tomu, že boli prijaté všetky potrebné zákony, bol taktiež schválený národný energetický register, ktorý zahŕňa viac ako 5 tisíc podnikateľských subjektov, majúcich zo zákona povinnosť vykonávať energetický audit a prijímať opatrenia na znižovanie energetickej intenzity. Snahou Kazachstanu je ďalej znižovať závislosť jeho ekonomiky od energeticky vysoko náročných priemyselných odvetví, zredukovať energetickú intenzitu o 25 % do r. 2020 a o 50 % do r. 2050. Kazachstan zaviedol národný energetický register v r. 2013 a začlenil do neho všetky spoločnosti a verejné inštitúcie, ktoré majú ročnú spotrebu vyššiu ako 1,5 tis. ton paliva. V priebehu r. 2016 tieto subjekty spotrebovali 49 mil. ton paliva, čo predstavuje 38 % celkovej spotreby energie. Zároveň však investovali viac ako 178 mld. ₸ (522 mil. \$) do opatrení na úsporu spotreby energie.

Výstavba atómovej elektrárne je v nedohľadne

Minister energetiky K. Bozumbajev informoval 07.09., že rozhodnutie o výstavbe novej jadrovej elektrárne v Kazachstane môže byť prijaté najskôr na budúci rok po tom, ako bude vypracovaná podrobná technicko-ekonomická analýza celého projektu. Reagoval tak na nedávno medializované sporné a pravdepodobne s ústredím nekoordinované vyjadrenia zástupcov ZÚ Kazachstanu v Moskve, podľa ktorých Kazachstan v rámci svojich plánov mierového využívania jadrovej energie uvažuje v stredno- a dlhodobom horizonte s výstavbou jadrovej elektrárne. Uvedená téma je pre Kazachstan, svetového lídra v produkcii uránu, veľmi citlivá, pretože na jeho území ktorého (Polygón v Semipalatinsku) boli v sovietskych časoch uskutočnené stovky jadrových pokusov a verejná mienka je proti obnoveniu jadrového programu.

Minister Bozumbajev v tejto súvislosti uviedol, že síce tiež počul o podobných výroch nejakých diplomatov, ale úlohou národnej spoločnosti pre jadrovú energetiku Kazatomprom bude pristúpiť k technickému rozpracovaniu celého projektu a ministerstvo energetiky sa až na základe jeho výsledkov bude môcť na budúci rok rozhodnúť, či povie áno alebo nie výstavbe jadrovej elektrárne. Kazachstan sa snaží skôr orientovať na využívanie obnoviteľných zdrojov energie (slnečná, veterná), ktorých podiel sa snaží zvýšiť zo súčasného 1 % na 3 % v r. 2020, 10 % v r. 2030 a 50 % do r. 2050.

4. Medzinárodné hospodárske vzťahy / obchodná politika / regionálna spolupráca:

Vplyv protiruských sankcií na devízový trh

Sankcie americkej administratívy voči Ruskej federácii podľa vyjadrenia ministra národnej ekonomie T. Sulejmanova z 08.08. nemali výraznejší vplyv na devízový trh v Kazachstane.

Situácia je stabilizovaná a z makroekonomického hľadiska sa nedeje nič. Vylúčil tiež negatívny vplyv sankcií na trh s ropou v Kazachstane a ohrozenie jej prepravy na svetové trhy. Aj napriek značnému optimizmu kazašských predstaviteľov o minimálnom dopade amerických sankcií treba z dlhodobejšieho hľadiska určite vziať do úvahy aj ich negatívny vplyv na ekonomiku Kazachstanu, pre ktorú je Ruská federácia kľúčovým partnerom.

Spolupráca s Ruskou federáciou

Podľa informácie Veľvyslanectva Ruskej federácie v Astane z 02.08. pôsobí v súčasnosti v Kazachstane viac ako 13 tisíc subjektov s účasťou ruského kapitálu, čo predstavuje 32 % z celkového počtu 41 tisíc firiem, na majetku ktorých sa podieľajú zahraniční investori. Ruská federácia každý rok investuje do ekonomiky Kazachstanu viac ako 1 mld. \$, pričom sa aktuálne na jeho trhu realizuje cez 100 veľkých investičných projektov v hodnote 20 mld. \$. Kazachstan ročne navštívi okolo 2 tis. ruských firiem v rámci účasti na rôznych výstavných a veľtržných akciách. Celkový objem vzájomného obchodu za 8 mesiacov r. 2017 sa zvýšil o 34 %, celoročný odhad obchodnej výmeny s hlavným partnerom Kazachstanu je na úrovni 40 %. Pri Rusku federáciu má Kazachstan rovnako svoj význam: je jej 2. najdôležitejším obchodným partnerom spomedzi krajín SNS.

Návrh zákona o colnej regulácii

Minister národnej ekonómie T. Sulejmenov na zasadnutí vlády 22.08. predstavil návrh „Zákona o colnej regulácii v Kazachstane“, ktorý podstatnou mierou upravuje colné procedúry, automatizuje ho a zavádza systém predkladania colných deklarácií elektronickou formou. Výhodou bude, že všetky dôležité informácie budú obsiahnuté v jednom dokumente, ku ktorému nebude treba dodávať žiadne prílohy. Písomnou formou sa colné deklarácie budú predkladať iba vo výnimočných prípadoch, napríklad keď dôjde k technickým problémom. Nový zákon zároveň zavádza systém tzv. jedného okna. V praxi to bude znamenať, že colné orgány nebudú vyžadovať predkladanie dokumentov, ktoré môžu získať priamo cez informačné systémy iných orgánov verejnej moci. Výhodou uvedených opatrení bude, že prepustenie tovaru do obehu bude v prípade správne zadanej žiadosti prebiehať automaticky bez zásahu ľudského faktora (eliminácia rizika novej korupcie), pokiaľ nebude detegovaná potenciálna možnosť porušenia pravidiel.

Nový zákon tiež zavádza možnosť odkladu termínu úhrady colných poplatkov a daní za určitých podmienok. Štandardne bude možné získať odklad úhrady poplatkov na jeden mesiac za výhodných úrokových podmienok. V mimoriadnych prípadoch bude možné odložiť úhradu colných poplatkov až na dobu 6 mesiacov bez platenia úrokov. Pôjde napríklad o dodávky materiálov na základe medzinárodných dohôd, dovozy poľnohospodárskej techniky, rastlinných materiálov alebo chovných zvierat, prípadne keď platiteľ využíva dovoz na riešenie škody, spôsobenej prírodnou alebo technologickou katastrofou, prípadne inými okolnosťami vyššej moci. Nový zákon o colnej regulácii (colný kódex) nadobudne účinnosť 1. januára 2018 spoločne s colným kódexom Eurázijskej ekonomickej únie a mal by dvojnásobne skrátiť dobu nevyhnutnú na prečlenie tovaru na maximálne 5 dní.

O spoluprácu s EEÚ má záujem 50 krajín sveta

Predseda kolégia Eurázijskej ekonomickej únie (EEÚ) T. Sarkisian počas svojho vystúpenia na Eurázijskom týždni v Astane 24.08. informoval, že záujem o spoluprácu s EEÚ prejavilo už viac ako 50 krajín sveta. Ako uviedol, aktívne sa rozvíjajú 2 formy spolupráce – uzatváranie dohôd o voľnom obchode a memoránd o spolupráci. EEÚ v súčasnosti rokuje o dohodách o voľnom obchode s Iránom, Izraelom, Indiou, Srbskom, Singapurom. V rámci

otvárania sa svetu bude EEÚ ale musieť doriešiť ešte okolo 60 vnútorných bariér a prekážok, o ktorých sa stále diskutuje.

Posilnenie vlády o 2 vicepremiérov s ekonomickým portfóliom

Premiér B. Sagintajev na zasadnutí vládneho kabinetu 29.08. predstavil dvoch nových podpredsedov vlády. J. Dossajev (minister národnej ekonómie v r. 2014-16) bude mať za úlohu posilniť „ekonomický blok“ vo vláde ako koordinátor riešenia projektov zameraných na modernizáciu kľúčových sektorov ekonomiky. A. Žumagalijev (predseda predstavenstva národnej spoločnosti pre jadrovú energiu Kazatomprom od r. 2015) bude zodpovedať za štátny program digitalizácie ekonomiky. Nové posty vicepremiérov boli vytvorené na pokyn prezidenta N. Nazarbajeva.

Nové investície tureckých firiem

Počas oficiálnej návštevy Turecka prezidenta R. Erdogana v Kazachstane 09.09. sa uskutočnilo 10. zasadnutie spoločnej kazaško-tureckej komisie pre hospodársku spoluprácu, národná investičná agentúra Kazakh Invest zároveň podpísala 9 investičných dokumentov s tureckými firmami v celkovej hodnote 590 mil. \$. Nové investičné projekty sú zamerané na sektory výroby stavebných materiálov, strojárskych výrobkov, chemického priemyslu, baníctva, spracovania nerastných surovín a energetiky v rôznych regiónoch Kazachstanu. Nová iniciatíva tureckých firiem predstavená počas návštevy prezidenta Erdogana, by mala podstatnou mierou prispieť k intenzifikácii bilaterálnej spolupráce oboch krajín, nakoľko za ostatných 5 rokov zrealizovali turecké firmy v Kazachstane 18 investičných projektov v podobnej hodnote (667,5 mil. \$). Prílev tureckých PZI od r. 2005 do 1Q/2017 predstavoval 2,1 mld. \$. K 01.07.2017 bolo v Kazachstane registrovaných 4,114 tis. právnických subjektov s účasťou tureckého kapitálu, z čoho aktívnych bolo 1,831 tis. firiem.

Spolupráca s Poľskom

Súčasťou oficiálnej návštevy poľského prezidenta A. Dudu v Astane 06.09. bolo aj kazaško-poľské podnikateľské fórum, na ktorom bolo konštatované, že v priebehu uplynulého roka poľské firmy rozpracovali v Kazachstane 10 nových investičných projektov v celkovej hodnote okolo 100 mil. \$. Ide o výrazné zintenzívnenie ekonomickej spolupráce, ak vezmeme do úvahy skutočnosť, že v súčasnosti v Kazachstane pôsobí 115 podnikov s účasťou poľského kapitálu s celkovým objemom investícií dosahujúcim 200 mil. \$. Perspektívnymi oblasťami hospodárskej spolupráce oboch krajín podľa prezidenta N. Nazarbajeva sú strojárka výroba, poľnohospodárstvo, energetika, chemický priemysel, doprava a stavebníctvo. Záujem je tiež o realizáciu spoločných projektov zameraných na budovanie modernej dopravnej infraštruktúry umožňujúcej urýchliť prepravu nákladov medzi Áziou a Európou. V súvislosti s obnoveným projektom Hodvábnej cesty prezident Nazarbajev uviedol, že Kazachstan, ktorý sa nachádza v srdci Eurázie, plnou mierou podporil túto myšlienku Čínskej ľudovej republiky a nielen sa k nej pripojil, ale ju aj ďalej rozvinul s východom cez Ruskú republiku do Európy, kde sa Poľsko nachádza v centre Európy. Takéto geografické usporiadanie naznačuje, že Poľsko a Kazachstan sú zaviazaní spolupracovať medzi sebou.

Spolupráca s Francúzskom

13. zasadnutie medzivládnej kazaško-francúzskej komisie pre hospodársku spoluprácu sa uskutočnilo v Astane 09.09. a bolo zamerané na nasledujúce oblasti: obchod a investície, energetika a obnoviteľné zdroje energie, kozmické aktivity, ochrana životného prostredia, poľnohospodárstvo a zdravotníctvo. Spolupredseda komisie za kazašskú stranu, minister pre investície a rozvoj Ž. Kasymbek, v tejto súvislosti informoval, že francúzske firmy za ostatných 12 rokov investovali v Kazachstane viac ako 13 mld. \$. Vzájomná obchodná

výmena za 1. polrok 2016 dosiahla 1,7 mld. \$ a medziročne sa zvýšila o 46 %, čo podľa ministra Kasymbeka je dôkazom pokračujúceho konštruktívneho dialógu na všetkých úrovniach, kde osobitný záujem je o rozvoj spolupráce v oblasti atómovej energetiky a obnoviteľných zdrojov energie (z francúzskej strany bol deklarovaný záujem hlavne o rozvoj spolupráce v oblasti digitálnych technológií). V súčasnosti pôsobí v Kazachstane 140 podnikateľských subjektov s účasťou francúzskeho kapitálu.

5. Výstavy / prezentácie v teritóriu:

Medzinárodná výstava EXPO 2017 „Energia budúcnosti“

Akcia za účasti 115 krajín sveta a 22 medzinárodných organizácií sa konala v dňoch 10.06.-10.09.2017. Počas 3 mesiacov ju navštívilo viac ako 3,9 mil. osôb.

Viac info: <https://expo2017astana.com/>

Slovenský pavilón: <http://www.expo2017slovakia.sk/>

Slovenský pavilón na EXPO 2017 sa tešil vysokej návštevnosti, k 10.09. ho navštívilo celkovo 311,166 tisíc osôb. Za veľký úspech možno označiť skutočnosť, že spomedzi národných pavilónov s plochou do 400 m² bol dizajn slovenského národného stánku vyhodnotený ako druhý najlepší po Poľskej republike a pred Lotyšskom.

Zdroj: 24 Chabar, Ministerstvo energetiky KZ, BNews KZ, Akorda KZ, Ministerstvo financií KZ, Kazinform, Tengrinews, Kapital KZ, Finprom KZ, Kaznews, Astana Times, Zona KZ, Výbor pre štatistiku KZ, Ministerstvo národnej ekonómie KZ, Sputnik News KZ, i-News KZ

Vypracoval: Ján Galoci, radca
Astana, 12.09.2017